

SISEKAITSEKADEEMIA
ESTONIAN ACADEMY OF SECURITY SCIENCES

FINANTSKOLLEDŽ

ESM ja rahapoliitika

Paul Tammert,
SKA Finantskolledži lektor

SISEKAITSEKADEEMIA
ESTONIAN ACADEMY OF SECURITY SCIENCES

SISEKAITSEAKADEEMIA
ESTONIAN ACADEMY OF SECURITY SCIENCES

Sissejuhatus teemasse

FINANTSKOLLEDŽ

SISEKAITSEAKADEEMIA
ESTONIAN ACADEMY OF SECURITY SCIENCES

Vabadus

Sõna päritolu:

- **Sumeri *Lagash* 24. saj eKr.**

Sõna tähendus:

- **otsese maksukohustuse puudumine.**

Asüül - άσυλο

Sõna päritolu:

- lidne-Egiptus, Antiik-Kreeka, Rooma

Sõna tähendus:

- tagakiusatu, s.h ka maksumaksja, õigus põgeneda pühapaika või templisse ning varjuda sinna.

Eraõigus sätestab

- keelatud tegevused
- ja karistused korra rikkumiste eest.

Avalik/haldusõigus sätestab

- tegevused, mida ametnik peab tegema,
- **kuid ei sätesta karistusi nende tegemata jätmise eest !!!**

SISEKAITSEAKADEEMIA
ESTONIAN ACADEMY OF SECURITY SCIENCES

Finants- ja majanduskriisi põhjused

FINANTSKOLLEDŽ

SISEKAITSEAKADEEMIA
ESTONIAN ACADEMY OF SECURITY SCIENCES

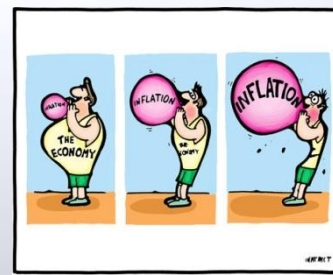
Usaldusväärse raha kadumine?

Individualistliku turumajanduse keskmes on

- **raha** kui väärtus- ja vahetusekvivalent.

Richard Nixoni valitsus tühistas 1971. a-l

- Bretton-Woodsi lepingu ja loobus dollari kullatagatisest,
- talle järgnesid teised riigid,
- nii sai võimalikuks raha vaba emissioon
  - ning rikkuse ümberjagamine raha juurde trükkimise läbi.

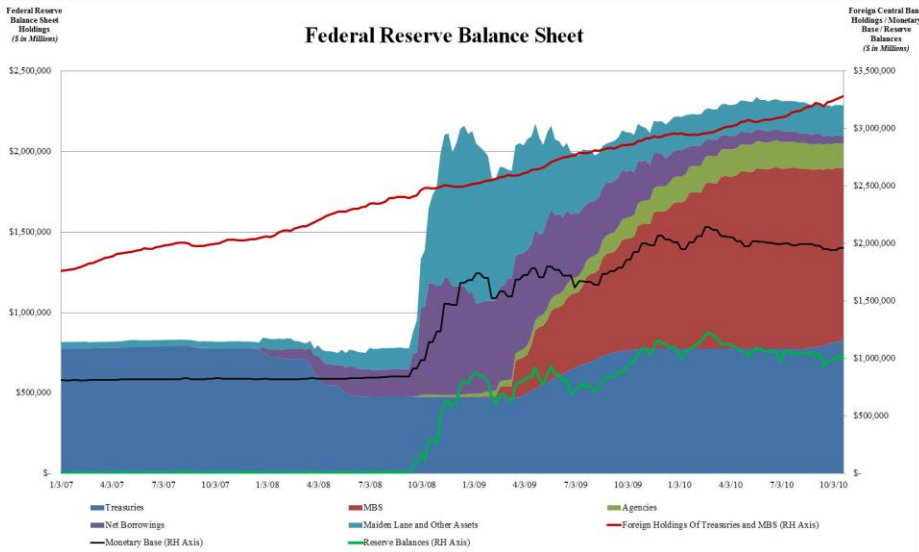

Miks tekkis kriis Ameerikas ?

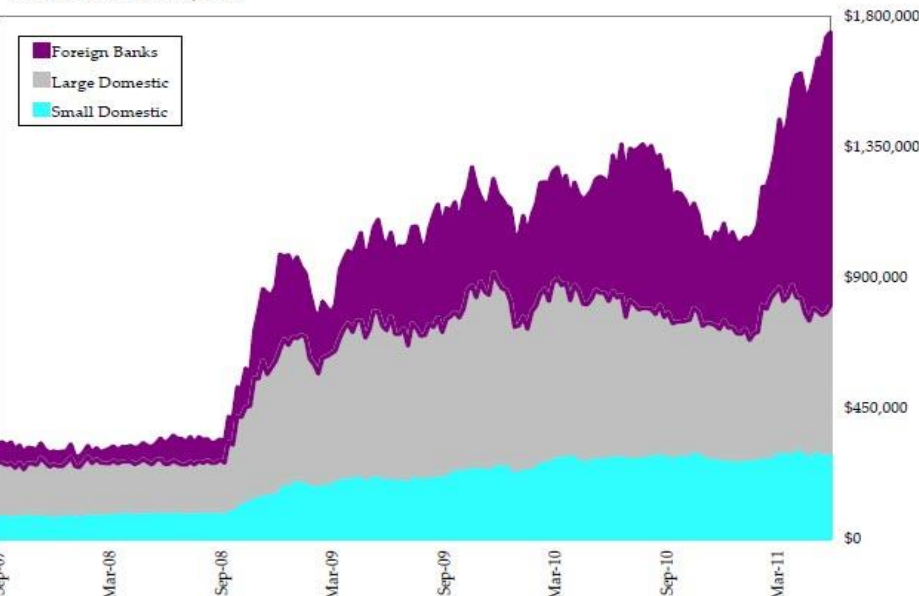
- Suurejooneline ja mastaapne projekt rikkuste ümberjagamiseks ja kapitali kontsentreerimiseks:**
- **pankadel oli rohkelt vaba raha (Araabia, Hiina jm);**
  - **nad kordistasid seda ja jagasid ohjeldamatult laenusid kinnisvaraprojektideks;**
  - **selle kinnisvaratagatisega emiteeriti nn sub-prime hüpoteek-võlakirju ning nendega koguti veel raha lisaks kogu maailmast;**
  - **sama mudelit korrati kuni mull lõhkes.**

Ameerika Ühendriikide Föderaalsreservi rahaemisioon

US Bank Cash Assets, mlns

Tekitatud kahju kompensatsiooniks emiteeris:

- **FedR 16 kvadtriljonit USD (10^{15})**
  - ja jagas selle 0%-se intressiga pankadele, s.h
  - Euroopa pankadele 2,2 triljonit USD.
- **Obama abiprogramm oli 800 miljardit USD (10^9).**
  - USA eelarve 3,5 triljonit USD
  - USA SKP 14,1 triljonit USD
  - Eesti eelarve 7 miljardit EUR

Miks tekkis kriis Iirimaaal ?

Kinnisvaramull, millest teenisid hästi ehitajad ja pankade omanikud

- **AIB aktsia väärtus: 1 > 17,5 > 0,22 eurot**
kuid millest johtuvad kahjud maksavad kinni maksumaksjad !

Me don't want bailout!

Miks tekkis kriis Kreekas ?

Probleemi põhjustas:

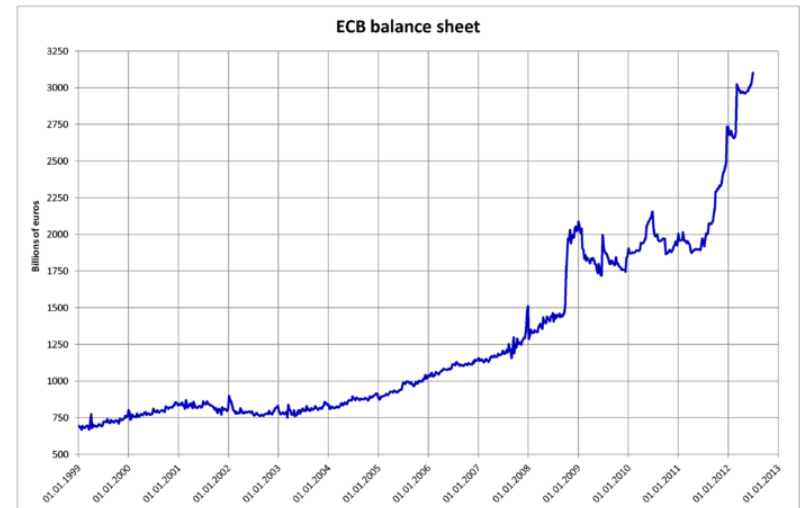
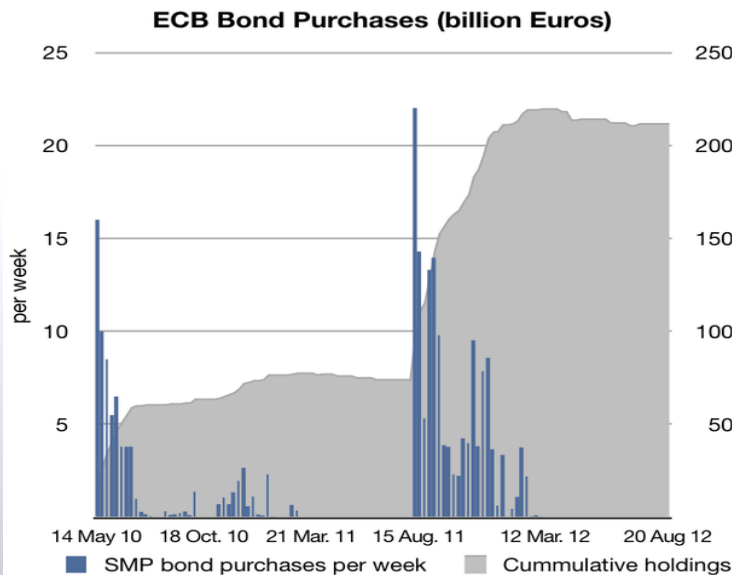
- elanikkond, kes ei taha maksta makse;
- eliit, kes lubas valijatele rohkeid hüvesid;
- pankurid, kes jagasid lahkelt laene riigi kulude katteks, riske hindamata;

Arve maksavad kinni euroala maksumaksjad.

Euroopa Keskpanga võlakirjade kokkuostud (miljardites eurodes)

Ka EKP on teostanud laialdasi tugiostusid ja paisanud hiiglaslikes kogustes raha turule, mistõttu EKP bilanss on kasvanud juba 5 x. Ekspertide hinnangute järgi on turul tulevikutehinguid esindavate väärtpaberite maht 25 x suurem olemasolevast varast.

Keda me siis aitame ?

Kreeka, Iirimaa jt riikide “abiiks” antud raha läks tegelikult

Saksa, Prantsuse, Inglise jt riikide pankurite kahjude kinnimaksmiseks.

Seega oleme loonud olukorra, kus:

- **kasumid lähevad finantsoligarhiale,**
- **kulud jäävad aga maksumaksjate kanda**

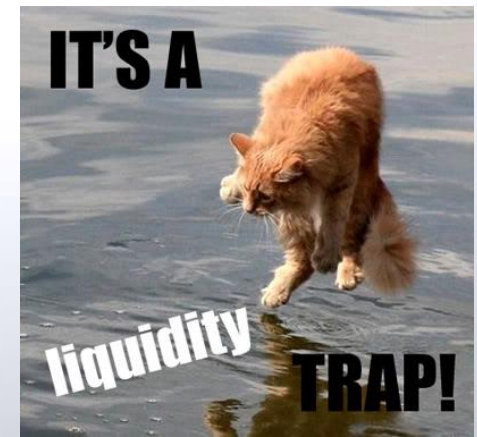
Milles probleem ?

Elementaarne loogika ütleb, et

- **kui me suurendame raha ringlust majanduses,**
- **siis peaks selle likviidsus kasvama ning majandustegevus elavnema.**

Tegelikkuses näeme me täpselt vastupidist protsessi – majandus jahtub.

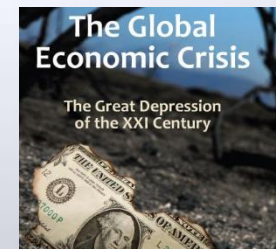
- **Miks ?**

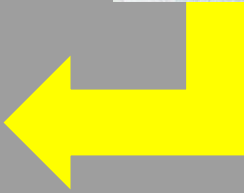
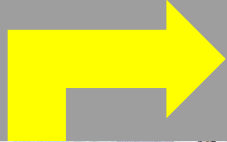
Majanduskriisi põhjustajad !?

Kolmekordne likviidsuse kaotus:

- **Kõigepealt kaotasime likviidsust tänu halbade investeringutele;**
- **Seejärel vähendasime turgude likviidust pumbates raha pankade päästmiseks;**
- **Ning seejärel vähendasime veelkord turgude likviidust pumbates raha ESM'i.**
- **Majanduskriis on vaid nende sammude loomulik tagajärg.**

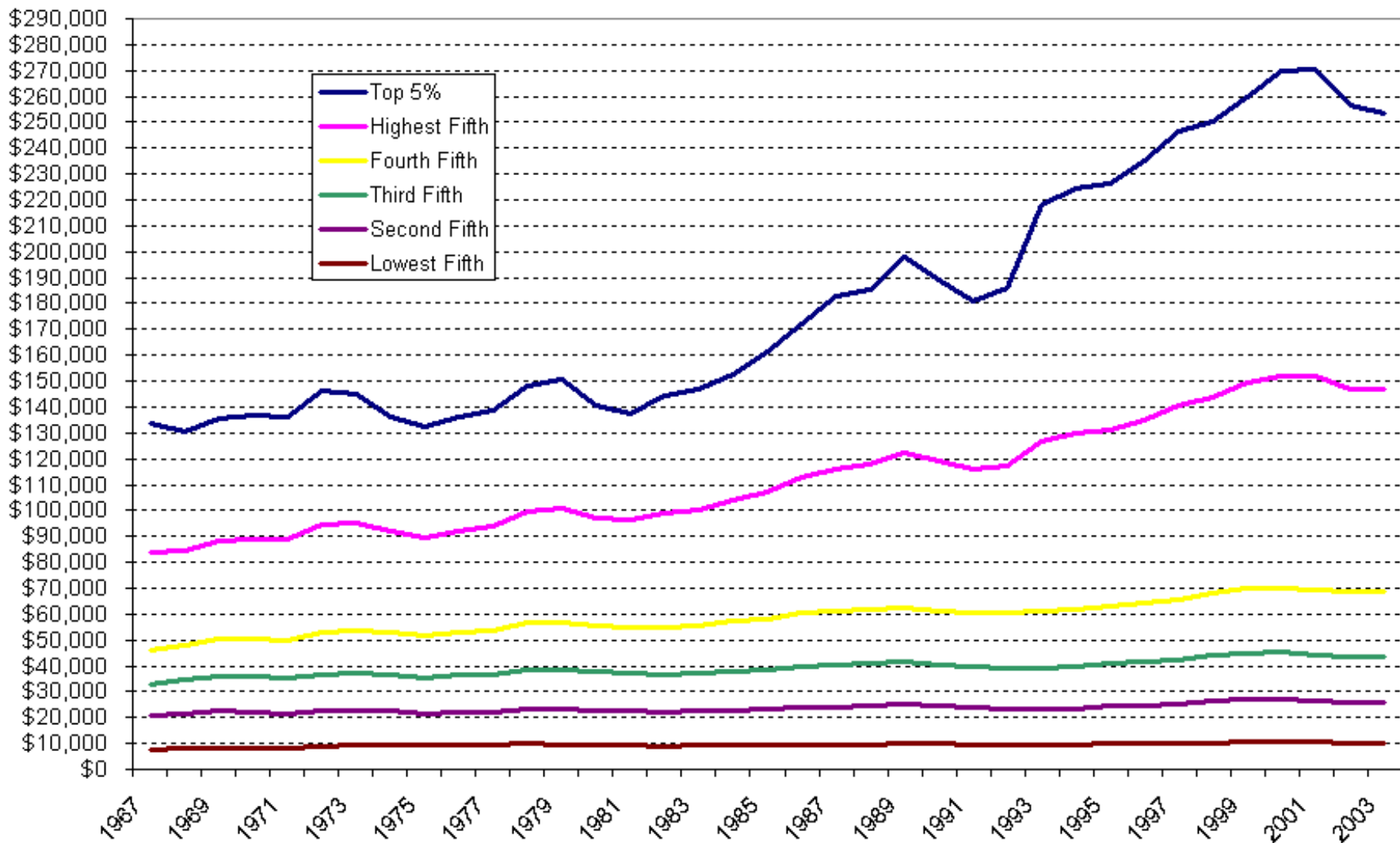

Rikkad rikastuvad üha kiiremini ...

ja ülejäänud jäävad sinna, kus nad on kogu aeg olnud
(Graafik rikkuse jagunemisest USA's (1987-2003))

SISEKAITSEAKADEEMIA
ESTONIAN ACADEMY OF SECURITY SCIENCES

EFSF ja ESM mida nendest arvata?

FINANTSKOLLEDŽ

SISEKAITSEAKADEEMIA
ESTONIAN ACADEMY OF SECURITY SCIENCES

ELTL artikkel 125

1. .. Liikmesriik ei kanna vastutust ega võta enda peale teiste liikmesriikide keskvalitsuste, regionaalsete, kohalike või muude avaliku võimu organite, teiste avalik-õiguslike isikute või riigi osalusega äriühingute kohustusi; eelöeldu ei piira vastastikuste finantstagatiste andmist konkreetse projekti ühiseks teostamiseks.

Riigipööre ?!

Euroala finantsministrid

- asutasid 9.05.2010
- eraõigusliku AS'i EFSF
- rikkudes ELTL art 125 sätet.

European Financial Stability Facility

Riigipööre ?!

EFSF'i rahadest abistati

- Irimaad: 17,7 miljardit eurot
- Portugali: 26,0 miljardit eurot
- Kreekat: 144,6 miljonit eurot
- Hispaania pankadele: kuni 100 miljardit eurot
- **27.11.2012 otsustati andestada Kreekale 40 miljardit eurot,**
- **s.t 28% EFSF'i poolt antud vahenditest.**

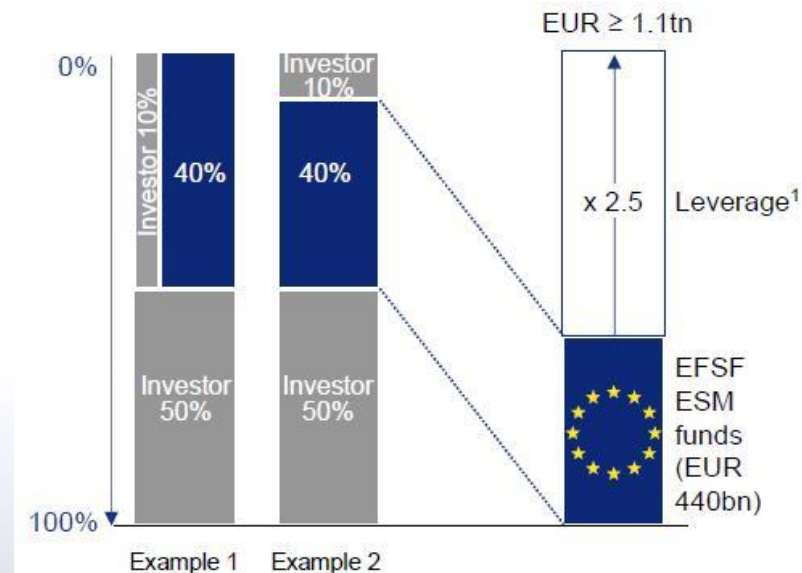

Võitjate üle kohut ei mõisteta ...

Kuna kodanikud

- ei astunud oma õiguste kaitseks
- ega vastustanud seda piisavalt
- siis vormistati EFSF ümber ESM'iks.

Which countries have ratified the EFSF changes?

European Stability Mechanism

ESM on organisatsioon:

- millele on antud õigus **nõuda** liikmesriikidelt **rahaliste ülekannete tegemist 7 päeva jooksul**, ükskõik millisel ajahetkel ja ükskõik millises suuruses, aegade lõpuni.

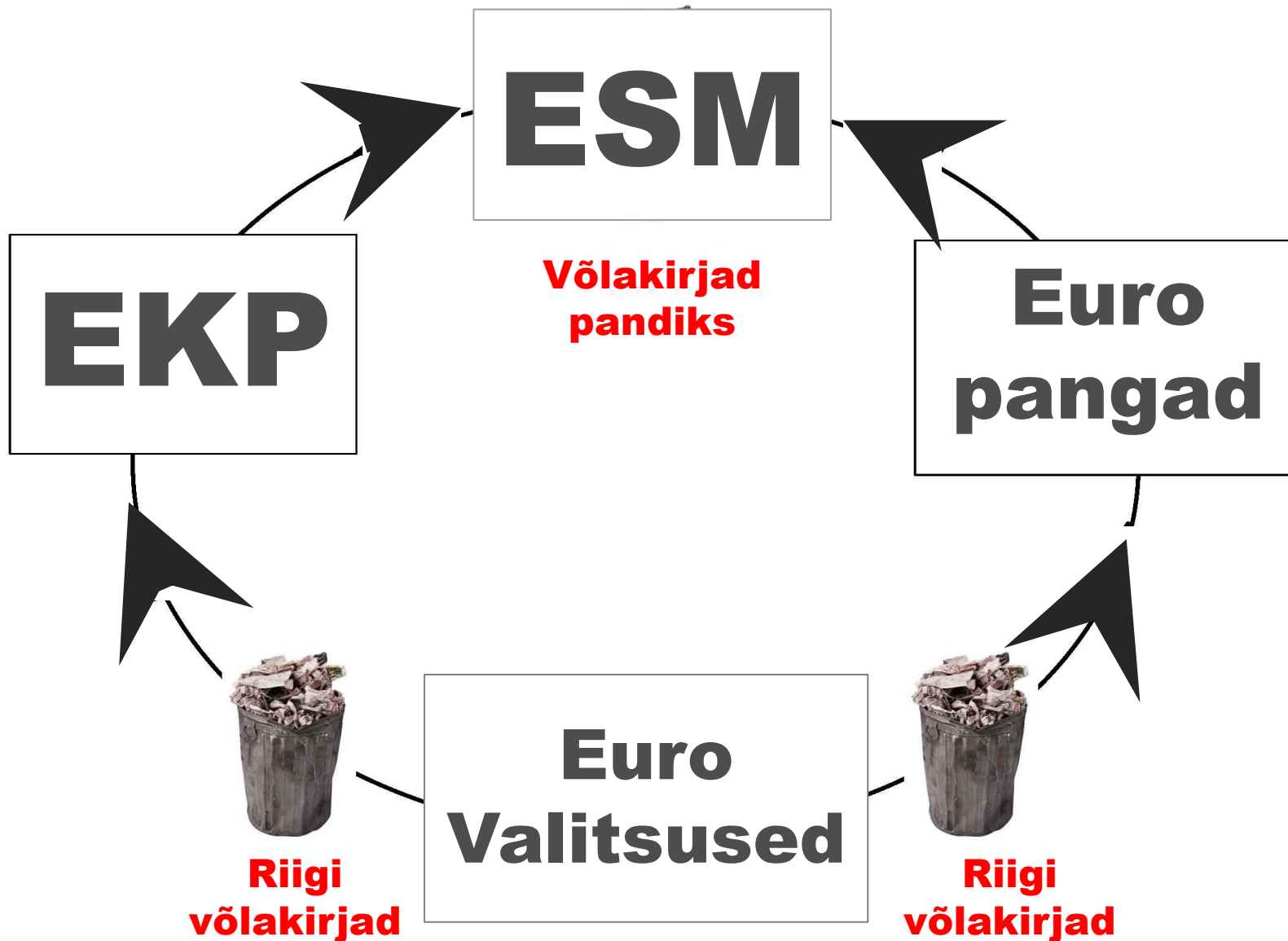
ESM'i ei tohi isegi Euroopa Parlamendi initsiatiivil kontrollida,

- tema tegevuse õiguspärasust ei tohi hinnata isegi mitte Euroopa Kohus,
- ning selle liikmetele on antud absoluutne puutumatus.

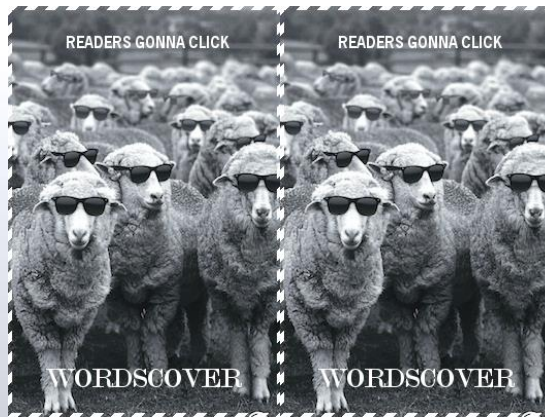
Euroriikide, Euroopa pankade, Euroopa Keskpanga ja ESB “koostöömudel”.

Järeldus

Tänu euroala rahandusministrite vandenõule oleme me

- **sattunud hullemasse orjusse**
- **kui iidse Egiptuse elanikud,**
- **sest meilt on võetud kõik õigused**
- **ja peale pandud vaid kohustused.**

Meeldetuletus

Siinkohal tuleks meenutada, et

Inglise 1215. a Magna Carta'ga

- kehtestatud põhimõte
  - **ei maksustamisele esindusõigusega**
- on põhjustanud lääne-maailmas mitmeid rahvaülestõuse
- ning pannud aluse uutele riikidele:
  - **Šveitsi Vabariik**
  - **Hollandi Vabariik**
  - **Ameerika Ühendriigid**

SISEKAITSEAKADEEMIA
ESTONIAN ACADEMY OF SECURITY SCIENCES

FINANTSKOLLEDŽ

Mis läks valesti?

SISEKAITSEAKADEEMIA
ESTONIAN ACADEMY OF SECURITY SCIENCES

Majanduse konkurentsivõime

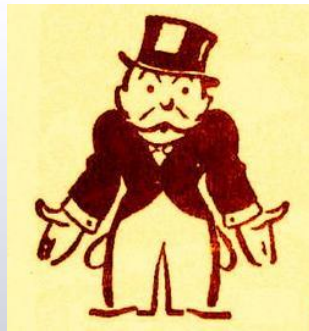
Individualistlik turumajandus on

- konkurentsivõimeline vaid siis, kui
- **igaüks vastutab oma tegude eest**
- ning isikud, kes on teinud halbu investeringuid kaotavad oma panused.

Mis oleks kui ...

- ... me oleksime lasknud need,**
  - kes põhjustasid praeguse fiskaalkriisi**
  - minna pankrotti, siis oleks see olnud**
    - valus kaotus valitsevale eliidile**
  - kuid EL majandus kasvaks praegu juba mühinal ning**
  - EL-s oleks maailma kõige kiiremini arenev, dünaamiline majanduskeskkond.**

... ja mis on tegelikult !

Tänu sellele, et:

- **riskikapitalistide kaotused kanditi euro-ala riikide maksumaksjatele ning nemad peavad tasuma tekitatud kahju**
- **jätkub ja kasvab majanduskriis EL-s.**

Kokkuvõtteks

- Nii Eestis kui ka enamikes EL liikmesriikides on haaranud võimu**
- **eliidiks pürgiv kleptokraatide jõuk,**
  - **mistõttu nende riikide elanikkonna majandusliku toimetuleku tase jätkab langemist, sest:**
    - **EL majanduslik konkurentsivõime langeb,**
    - **rikkust jagatakse ümber rahasüsteemi läbi,**
    - **ning individualistlik turumajandus on asendumas elitaristliku klassiühiskonnaga.**

Kokkuvõtteks

Ma olen õpetanud pea 20 aasta jooksul ligi 5000 üliõpilasele, et makse tasub maksta.

Olukorras, kus riiki juhtima valitud administraatorid ja kogu rahasüsteem petavad,

- **hakkab tunduma, et ma olen eksinud.**

Kokkuvõtteks

Hillar Metsa karikatuur väljendab hästi valitsevat meeleolu:

SISEKAITSEAKADEEMIA
ESTONIAN ACADEMY OF SECURITY SCIENCES

Täname tähelepanu eest!

FINANTSKOLLEDŽ

SISEKAITSEAKADEEMIA
ESTONIAN ACADEMY OF SECURITY SCIENCES

